

VVD *LEIDEN*

**DURVEN
KIEZEN**

Verkiezingsprogramma
VVD Leiden
2018-2022

Samenstelling verkiezingsprogrammacommissie

De verkiezingsprogrammacommissie bestond uit vijf werkgroepen en een schrijfcommissie en stond onder leiding van Geeske Wildeman

Werkgroepen

Arvid Arkenau, Matthijs Baart, Justin Bergwerff, Paul de Bruijn, Maarten de Crom, Michiel Ensing, Sander van Haarlem, Lisette de Heiden, Jean Hermans, Daphne Korsman, Tom Leest, Rosa Meurink, Nilson Milheiro Anselmo, Ed Mol, Joque Mulder, Stefano Nocco, Bob Scheffer, Robbert Smakman, Eelco Smid, Björn de Sturler, Friso Versluijs, Rick van Well, Geeske Wildeman, Floris van Zijp en Wouter van Zwieteren

Schrijfcommissie

Tom Leest, Ed Mol, Rick van Well en Geeske Wildeman

Inhoudsopgave

Durven kiezen	4
Samenvatting: Onze doelen voor 2018-2022	6
1 Een stad waar het prima leven is	8
Goed en betaalbaar wonen	9
Afval kun je gemakkelijk kwijt	10
Groen om van te genieten	10
Vlot naar je bestemming	10
2 Een stad waar ruimte is voor ondernemer, toerist en duurzaam initiatief	14
Toeristen ontdekken Leiden	15
Volop ruimte voor ondernemers	15
Duurzaam doen	17
Kunst stimuleert	18
3 Een stad waar iedereen meedoet	20
Werk als springplank	21
Onderwijs als basis voor een baan	22
Betaalbare zorg dichtbij huis	23
Lekker kunnen sporten en bewegen	24
Stad van integratie	24
4 Een stad waar je je veilig voelt	26
Samen prettig leven	27
Optreden als het nodig is	28
5 Een gemeente die er voor ons is	30
De gemeente helpt je vooruit	31
Zelf doen, samen met de gemeente	32
Leiden in de regio	32
Zuinig omgaan met belastinggeld	33

› Durven kiezen 2018-2022

Iedereen die door onze stad loopt, kan het zien: Leiden is een prachtige stad. Om te werken, te leren, te ondernemen, te wonen of gewoon om van te genieten. Dankzij de VVD is onze historische universiteitsstad de afgelopen jaren nog mooier geworden. Met de opnieuw ingerichte Breestraat en Haarlemmerstraat en de vele nieuwe winkels in de Catharinasteeg. Onze binnenstad is beter bereikbaar door extra parkeergarages. Ook vind je nu als fietser gemakkelijker een parkeerplek.

Wij zijn trots op deze resultaten en hoe we daar samen met andere partijen aan hebben gewerkt. En wij willen daar mee doorgaan, want ons wachten nieuwe uitdagingen zoals meer woningen, een bereikbare stad en betaalbaarheid van de zorg. Als we die uitdagingen het hoofd willen bieden zonder de Leidse inwoners meer belasting te laten betalen, moeten we creatief zijn en realistische keuzes durven maken over wat de gemeente wel en niet doet. Dat is waar wij de komende jaren op zullen inzetten.

Het bouwen van meer woningen is de grootste uitdaging. Dit willen we doen op een groene en duurzame manier, rekening houdend met klimaatveranderingen. Dankzij de VVD zijn er de afgelopen jaren veel woningen bijgekomen. Dit is nog niet genoeg, want veel starters lukt het niet om in Leiden een woning te vinden. Wij willen dat je op ieder moment in je leven het juiste huis kunt vinden en kunt doorstromen. Tegelijkertijd willen we niet dat woningen in woonwijken opgesplitst worden in meerdere te verhuren kamers en willen we genoeg groen in de omgeving om van te kunnen genieten. In Leiden lopen we echter letterlijk tegen de grenzen van beschikbare ruimte aan. Daarom kiezen we ervoor om op specifieke locaties bewust hoog en klimaatneutraal te bouwen. En kiezen we voor meer groen: juist in de wijken en in de straten, juist op platte daken en verticaal.

Onze leefomgeving is al een stuk mooier en schoner geworden door de plaatsing van ondergrondse afvalcontainers. De vuilniszakken zijn van de straat en daarmee ook een groot deel van het zwerfvuil en de overlast van meeuwen. Mensen gaan dus niet per vuilniszak betalen, want dan komt dat zwerfvuil weer net zo hard terug. En dat is het begin van een onveilig gevoel. Veiligheid begint met leefbaarheid: schone straten zonder kapot straatmeubilair. Daar trekken we jaarlijks een miljoen euro extra voor uit.

Een andere uitdaging is goede bereikbaarheid. Je wilt zonder al te veel gedoe naar je werk gaan, boodschappen doen en je familie en vrienden opzoeken. Daarom werken wij aan een betere bereikbaarheid, beter openbaar vervoer met meer kleine elektrische busjes, een uur gratis parkeren op zaterdagen in de parkeergarages en gaan we onveilige verkeerssituaties oplossen.

Wij willen dat ondernemers kunnen ondernemen. Dat ze met minder regels te maken krijgen en meer eigen initiatieven kunnen nemen, bijvoorbeeld over openingstijden of creatieve nieuwe winkelconcepten. Het Bio Science Park is een belangrijk kenniscentrum en de economische motor van onze stad. Daar moet de gemeente geen extra regels stellen dan bij andere bedrijventerreinen zoals nu het geval is.

Wij kijken praktisch naar duurzaamheid. Wat kunnen mensen zelf en wat levert het ze op? Geen groene symboolpolitiek. Wel actieve inwoners die zelf aan de slag willen zonder belemmeringen en een gemeente die zelf het goede voorbeeld geeft, bijvoorbeeld in haar eigen wagenparkbeheer en (onderwijs)gebouwen. Duurzaamheid biedt ook een kans voor economische ontwikkeling. Wij willen een innovatiefonds zodat bedrijven een lening kunnen krijgen voor duurzame vernieuwingen.

Het zijn de mensen die Leiden maken en kleur geven. Wij willen dat alle mensen meedoen. Mensen die echt niet kunnen werken, verdienen een vangnet. Voor een uitkering mogen we wel een tegenprestatie verwachten. Erkende vluchtelingen moeten zo snel mogelijk zelfstandig kunnen leven: met een baan.

We willen goede en betaalbare zorg voor jongeren en ouderen en geen hogere belastingen. Hoe gaan we dat doen? Door zuinig om te gaan met belastinggeld, door bewust te kiezen welke taken de gemeente wel of niet uitvoert en door af te zien van een nieuw duur ambtenarenkantoor. De gemeente is er immers voor ons; niet andersom. Dienstverlening is écht luisteren, geen kastje-naar-de-muur-gevoel en ook durven overlaten aan anderen.

Durven kiezen

De VVD staat voor een veilige samenleving waarin iedereen meedoet, ongeacht geloof, ras of achtergrond. Wij sluiten niemand uit. Niet afkomst, maar toekomst staat centraal. Niet geloof, maar gedrag. Niet de groep maar het individu. De VVD accepteert niet dat mensen in een hoek worden gezet, maar ook niet dat mensen dat zelf doen want wij liberalen zijn optimistisch en gaan uit van eigen kracht. Daar hoort een gemeente bij die luistert naar inwoners en ondernemers, ruimte geeft voor eigen initiatief en eigen verantwoordelijkheid. Die kritisch is over extra regels en de regels die er zijn handhaaft zoals je van een betrouwbare overheid mag verwachten. Die kansen creëert voor iedereen om verder te komen en zuinig is met het uitgeven van belastinggeld.

We willen allemaal Leiden mooier maken. Daar kiezen wij voor. We kiezen wel bewust. We kunnen niet alles doen en ook niet alles in vier jaar tijd. In ons verkiezingsprogramma leest u waar we voor kiezen en wat we van de gemeente verwachten. Ons alledaagse leven staat centraal. Met respect voor elkaars vrijheid en gericht op eigen verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid, gelijkwaardigheid en sociale rechtvaardigheid. U mag ons daarop aanspreken. Nu, tijdens de verkiezingscampagne en gedurende de komende vier jaar.

› Samenvatting: Onze doelen voor 2018-2022

Met de hulp van wijkbewoners, organisaties en instellingen hebben wij dit programma gemaakt. De belangrijkste punten uit ons programma hebben we samengevat. Uw reactie ontvangen we graag! Laat een bericht achter op Facebook of stuur ons een bericht via www.vvdleiden.nl.

Wonen

- Meer woningen zijn hard nodig.
- Voor starters bouwen we meer woningen, liefst klimaatneutraal.
- Voor studenten bouwen we in het Bio Science Park.
- Geen verkamering in woonwijken.

Afval

- Ondergrondse afvalcontainers zijn een enorme verbetering, maar niet per vuilniszak afrekenen.
- Ook grofvuil ophalen blijft gratis.

Groen in de buurt

- Bestaand groen koesteren we.
- En meer groen waar het kan.
- Het Singelpark verdient onze volle steun.

Bereikbaarheid

- De verbreding van de Europaweg, verhoging van de Lammebrug en verbetering van het Lammenschansplein moeten snel gerealiseerd te worden.
- De gevaarlijkste verkeerssituaties lossen we zo snel mogelijk op.
- Ruim baan voor de fiets, maar wel netjes neerzetten.
- Op zaterdagen eerste uur gratis parkeren in de parkeergarages.

Ondernemers

- Startups kunnen in Leiden snel aan de slag.
- Winkeliers bepalen zelf wanneer ze open zijn en terrashouders hoe ze hun terras inrichten.
- We zijn voor creatieve winkelconcepten en mengvormen van winkels en horeca.
- Het Bio Science Park is een belangrijke banenmotor voor Leiden en moet ook met openbaar vervoer beter bereikbaar worden.

Duurzaamheid

- Wij gaan voor maatregelen met de hoogste milieuopbrengsten tegen de laagste kosten.
- Geen groene symboolpolitiek. Wel actieve inwoners die zelf aan de slag willen zonder belemmeringen.
- De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld bij inkoop, wagenpark en huisvesting (van ambtenaren en scholen).
- Geen hogere energierekening door de warmterotonde voor de inwoners die stadsverwarming hebben.
- Meer kleine elektrische busjes in de stad.

Werk en inkomen

- Iedereen die kan, gaat zoveel mogelijk aan het werk.
- Leidenaren met een uitkering vragen we om een tegenprestatie te leveren.
- Bijstandsfraude blijven we aanpakken.
- Minimaregelingen zijn enkel voor Leidenaren die op of onder het minimum zitten.

Onderwijs

- Wij willen geen spreidingsbeleid. Iedere ouder bepaalt zelf welke school het beste is voor zijn kind.
- Schoolgebouwen kunnen nog veel meer gebruikt worden voor muziek, sport en cultuur.
- Wij zijn blij met de studenten die iets terug willen doen voor de stad.

Zorg

- Kleinschalige zorg op wijkniveau is het beste en ook goedkoper.
- We willen betaalbare, flexibele zorg met minder rompslomp.
- Wachtlijsten in de jeugdzorg mogen niet.
- iPGB geeft mensen vrijheid en verantwoordelijkheid om zelf te beslissen welke zorg nodig is.

Sport en bewegen

- Sport maken we toegankelijk voor álle Leidenaren.
- Sportverenigingen zijn zoveel mogelijk zelfstandig.
- Sportaccommodaties kun je dubbel gebruiken. Dat is handiger.

Kunst, cultuur en toerisme

- Cultuur is een dragende pijler van onze Stad van Ontdekkingen; dus meer kunst in de openbare ruimte en tijdelijk in leegstaande gebouwen.
- BplusC moet meegaan met haar tijd.
- Het historische karakter van de binnenstad behouden en versterken we.
- Meer kleinschalige evenementen in de wijken en één keer in de vier jaar een groot evenement, zoals het Rembrandtjaar.

Vluchtelingen en integratie

- Vluchtelingen zijn welkom. En we helpen pas echt door snelle integratie.
- Geen subsidies voor organisaties die integratie niet bevorderen. Geen opvang voor illegalen.
- Spreiding van statushouders over de Leidse regio, in overleg met de buurt.

Leefbaarheid

- Eén miljoen euro per jaar om direct onveilige of smerige situaties die de leefbaarheid aantasten, op te lossen.
- Terug naar wijkteams bij Stedelijk Beheer.
- Hogere pakkans en boetes voor dumpen van afval naast de containers of grof vuil zomaar op straat zetten.
- Daklozenopvang Papegaisbolwerk binnen twee jaar verplaatsen.

Veiligheid

- Waar een sterke mate van overlast is, in ieder geval tijdelijk meer handhavers.
- Toezicht en handhaving ook 's avonds, 's nachts en in het weekend.
- Cameratoezicht snel doorvoeren als tijdelijke maatregel.
- Deugdelijke administratie om spookburgers en daarmee mogelijk uitkerings- of subsidiefraude tegen te gaan.

Gemeentelijke organisatie en dienstverlening

- Diensten en producten zoveel mogelijk digitaal, maar wel veilig.
- Een nieuw ambtenarenkantoor als het moet, maar dan in een al bestaand pand.
- Publieksbalies blijven in het stadhuis op de Breestraat.
- We kiezen bewust welke extra taken we als gemeente wél doen.

Regio

- Samenwerken is nodig in de regio, zeker bij ondernemen, wonen en bereikbaarheid.
- Bij voldoende draagvlak een herindeling.
- Een ijsshal alleen met bijdrage van de omliggende gemeenten.

Belasting

- De onroerende-zaakbelasting (OZB) daalt naar het niveau van vergelijkbare gemeenten.
- Afvalheffing en parkeerbelastingen stijgen niet verder, ook niet trendmatig.

› 1 Een stad waar het prima leven is

Goed en betaalbaar wonen

Een huis is meer dan een stapel bakstenen. Het is je thuis. De plek waar je je veilig en prettig voelt. Het is belangrijk om te wonen in een huis dat bij je past. Wij willen dat Leidenaren op ieder moment in hun leven het juiste huis kunnen vinden en dat er altijd mogelijkheden zijn om je huis aan te passen of door te stromen. Er zijn in de stad meer dan voldoende sociale huurwoningen, maar voor starters en doorstromers is er niet veel.

- Jonge mensen en gezinnen vertrekken uit onze stad omdat er simpelweg geen woningen voor hen zijn. We willen dat er genoeg betaalbare huur- en vooral koopwoningen zijn voor deze groep starters op de woningmarkt.
- De woningmarkt in Leiden raakt oververhit. Daarom willen wij dat de gemeente samen met de woningcorporaties meer huurwoningen gaat verkopen. Zo komen er goedkopere woningen op de markt voor starters. En tegelijk krijgen de woningcorporaties geld om te investeren in renovatie en vervanging van verouderde woningen op andere plaatsen in de stad.

Eén van onze inwoners:

“De huisvesting van starters moet echt prioriteit zijn. Ik heb een goede baan, maar ik sta op het punt om naar Den Haag te gaan verhuizen omdat er in Leiden nauwelijks aanbod is van mooie betaalbare woningen. In het segment van 150.000 tot 200.000 is vrijwel niets behoorlijks te vinden en dat geldt ook voor huurwoningen tussen de 700 en 1.000 euro. Hiermee jaag je jonge starters de stad uit.”

- Op of bij bedrijventerreinen kunnen woningen gebouwd worden. Er is hierbij maatwerk nodig om te voorkomen dat wonen en bedrijvigheid elkaar in de weg zitten. Hierbij denken we aan studentenwoningen op het Bio Science Park en leegstaande winkels ombouwen naar woningen.
- Er is in Leiden weinig ruimte om nog te bouwen. De grote behoefte aan woonruimte kunnen we deels oplossen door inpassing van kleinschalige projecten in de wijken. Willen we het grote tekort aan woningen echt oplossen, dan is hoogbouw nodig.
- Bij bouwplannen zorgt de gemeente ervoor dat omwonenden en direct betrokkenen vroegtijdig en volledig worden voorgelicht en de kans krijgen om mee te praten. Zo voorkomen we bezwaren en vertraging.
- Steeds vaker gebruiken woningeigenaren hun huizen op een manier waarvoor ze niet bedoeld zijn. Bijvoorbeeld langdurige verhuur via AirBNB, illegale pensions en verkamering voor studenten in woonwijken. Dankzij de VVD mag AirBNB niet in sociale huurwoningen. Wij willen geen verkamering van huizen in woonwijken. Studentenwoningen zijn daar niet op hun plek. Die kunnen bijvoorbeeld nog wel in het Bio Science Park.
- In andere wijken waar studentenwoningen altijd al een deel van de huizen betrof, moet de gemeente vastleggen welk percentage van de huizen verkamerd mag worden. De gemeente draagt woningeigenaren op om hun panden brandveilig te maken en vraagt hen rekening te houden met isolatie en fietsenberging.

Afval kun je gemakkelijk kwijt

We wonen graag in een schone en gezellige stad. Het is normaal dat je zelf een bijdrage levert aan het onderhoud en het schoonhouden van je tuin, balkon en straat. De gemeente stimuleert het schoonhouden van de eigen wijk en buurt. Want als dat goed gebeurt, stijgt de afvalstoffenheffing niet en betalen we minder.

- Om de overlast van meeuwen, ratten en ander ongedierte te voorkomen, zijn we voorstander van ondergrondse afvalcontainers. Het gebruik van de ondergrondse afvalcontainers blijft gratis. Huishoudens die meer dan één pas willen (of studentenhuizen), kunnen die tegen een vergoeding aanvragen.
- Vuil ophalen doen we zo effectief mogelijk. We gebruiken moderne technieken om te voorkomen dat inwoners volle afvalcontainers aantreffen. Grofvuil blijft de gemeente gratis ophalen als je via telefoon of digitaal een afspraak met haar maakt.
- In de wijken zijn voldoende glasbakken en papiercontainers beschikbaar.

Groen om van te genieten

Mensen zijn gelukkiger in een groene omgeving. Het draagt bij aan de leefbaarheid van de stad en is nodig om met de gevolgen van het veranderende klimaat om te gaan. Groen in de stad verbetert het milieu, vermindert luchtvervuiling, zorgt voor waterberging, dempt geluidshinder en verkoelt in warme periodes. Daarom willen wij het aantal planten en bomen in de stad en haar wijken uitbreiden. Ideeën van inwoners om hun buurt groener te maken, krijgen van ons volop de ruimte.

- Wij willen meer groene plekken met bomen en planten in de stad en haar wijken. Hoe klein ook! Een stenen omgeving is al snel opgefleurd met een struik of een plantenbak.
- Het Singelpark is een fantastisch initiatief van inwoners dat bijdraagt aan duurzaamheid, toerisme, recreatie, duurzaamheid, groeneducatie en economie. En dat allemaal met vrijwilligers. Het draagt ook bij aan de binding tussen inwoners, met studentenverenigingen en andere sponsors zoals musea en ondernemers. Wij willen dat de ontbrekende delen van het Singelpark snel worden gerealiseerd.

Groen in de openbare ruimte

Na de bouw van de parkeergarage op de Lammermarkt kunnen auto's onder de grond parkeren en wordt de Lammermarkt omgevormd tot een groen evenementenplein. Zo ontstaat er een mooie plek om grote en kleine evenementen te organiseren (bijvoorbeeld de 3 Oktoberkermis) én een belangrijke schakel in het Singelpark. We gaan ook de Garenmarkt een groene inrichting geven.

Vlot naar je bestemming

We verplaatsen ons allemaal voortdurend. Om naar ons werk te gaan, om boodschappen te doen en om familie en vrienden op te zoeken. Dat doen we lopend, op de fiets, met het openbaar vervoer en met de auto. Je wilt zonder al te veel gedoe van bijvoorbeeld het Vijf Meiplein naar de kinderboerderij in de Merenwijk kunnen komen, of van Transvaal naar Polderpark Cronesteyn. Zorgen voor een goede bereikbaarheid is één van de kerntaken van de gemeente. Verkeersveiligheid is bij uitstek een taak van de gemeente, maar ook een zaak van goed en verantwoordelijk gedrag.

- Wij gaan in overleg met de Leidenaren de tien onveiligste plaatsen zo snel mogelijk verbeteren. Inwoners lieten ons weten dat in ieder geval de spoorwegovergangen bij de Haagweg en Morsweg veiliger moeten, net als bijvoorbeeld de Posthofrotonde en de Vijf Meilaan met het Vijf Meiplein. Ook rijdt men te hard in de Sumatrastraat.

- Soms vraagt dit om meer belijning, verkeerslichten en zebrapaden. Het kan ook anders door te denken aan oplossingen waarbij het verkeer juist minder geregeld wordt.
- Op zaterdag kunnen bezoekers van onze stad het eerste uur gratis parkeren in de Leidse parkeergarages.
- We willen bekijken of het nieuwe kenteken parkeersysteem naar tevredenheid werkt. Het tarief voor bezoekersparkeren moet worden verlaagd.
- Er verdwijnen geen parkeerplekken. Als er toch een parkeerplaats verdwijnt, moet deze dichtbij worden gecompenseerd.
- De landelijke trend van meer elektrische auto's biedt mogelijkheden voor Leiden. De gemeente maakt het mogelijk dat er meer laadpalen in Leiden komen. De plaatsing van laadpalen laten we over aan marktpartijen. Het zogenaamde "laadpaal kleven" (een plek bezet houden terwijl je auto al is opgeladen) gaan we tegen.

Een brede Europaweg en aanpak Lammenschansplein: Zo snel mogelijk

- Al meer dan dertig jaar staat de Leidenaar in de file op de Europaweg van en naar de A4. Gelukkig komen er, als onderdeel van de Rijnlandroute, dubbele rijbanen in beide richtingen, wordt de Lammbrug verhoogd en staat de brug dan minder vaak open.
- Toch dreigt er weer uitstel omdat overleg tussen gemeente en provincie moeizaam verloopt. Als er niet opgeschoten wordt, staan we nog zeven jaar in de file. Wij willen dat de gemeente dit werk uiterlijk in 2018 aanbesteedt.
- Ook de bestaande plannen voor het herinrichten van het Lammenschansplein om de doorstroming te verbeteren, moeten versneld worden uitgevoerd.
- Om na voltooiing van de Leidse ring het verkeer optimaal te verdelen over de beschikbare wegen, willen wij dynamisch verkeersmanagement inzetten, zoals Dynamische Route Informatie Panelen (DRIPs).

Openbaar vervoer dat werkt

- Wij pleiten voor een beter openbaar vervoer netwerk rondom Leiden door betere verbindingen met bijvoorbeeld Katwijk en Zoetermeer en een onderzoek naar nieuwe snellere verbindingen met Den Haag, Zoetermeer en de Bollenstreek.
- De bus blijft een belangrijk vervoermiddel. Wel moeten we goed letten op het aantal bussen dat door de binnenstad rijdt en peilen hoe reizigers, omwonenden en ondernemers de nieuwe routes van enkele buslijnen (via Hooigracht) ervaren.
- Wij vinden dat de gemeente, meer dan nu, experimenten met nieuwe vormen van openbaar vervoer moet stimuleren, zoals vervoer op aanvraag en huurfietsen en kleine elektrische busjes.
- Bij onderhandelingen voor de verlenging of vernieuwing van de openbaar vervoerconcessie Zuid-Holland Noord in 2020 zet de gemeente in op zoveel mogelijk hybride of elektrische bussen in de stad zonder langere reistijd.

Rondom Leiden Centraal

- Het busstation van Leiden behoort tot de top 5 van grootste busstations in Nederland. Dit grote vervoersknooppunt moet vernieuwd worden om klaar te zijn voor toekomstige ontwikkelingen, zoals groei van het aantal buslijnen, langere bussen of nieuwe vormen van openbaar vervoer.
- De ontwikkeling van het stationsgebied moet bijdragen tot een volwaardige entree van de stad. Balans tussen groen, vervoer, bebouwing en mogelijkheden voor evenementen zoals de 3 Oktoberviering.
- We gaan verstandig om met de schaarse beschikbare ruimte. De economische betekenis van het stationsgebied wordt mede bepaald door een goed functionerend openbaar vervoer knooppunt.
- En je moet ook gemakkelijk bij het station kunnen komen; voldoende gelegenheid voor fietsparkeren in het stationsgebied. De tijdelijke fietsstalling die er op initiatief van de VVD is gekomen, laat zien dat veel parkeer ruimte noodzakelijk is. En ook de Kiss & Ride parkeerplaatsen bij het station krijgen een duidelijke en overzichtelijke plek in het nieuwe ontwerp.

En soms pak je lekker de fiets

- Iedereen moet zijn of haar fiets overal in de stad kwijt kunnen. Grote rijen fietsen op de stoep leiden tot onveilige situaties. Ouderen met een rollator of mensen in een rolstoel of met een kinderwagen kunnen de stoep veilig gebruiken.
- Het moet aantrekkelijker zijn om de fiets goed neer te zetten. De openingstijden van openbare fietsstallingen worden verruimd. De openingstijden van de Waagstalling bijvoorbeeld zijn nu slecht te

combineren met uit eten gaan of cafébezoek in het centrum.

- Op meerdere plekken zijn mogelijkheden voor meer openbare bewaakte fietsenstallingen. Hiervoor kunnen ook leegstaande winkelpanden gebruikt worden of tijdelijke fietsparkeerplaatsen, zoals op zaterdag op de Steenshuur.
- Kwaliteit van fietspaden en voetpaden staat voorop. Daarom blijft aandacht nodig voor achterstallig onderhoud.
- Soms is er overlast als er te veel fietsen voor de deur staan. In krappe straatjes levert dit gevaarlijke situaties op. Zodra de veiligheid in geding komt, neemt de gemeente het initiatief voor passende oplossingen.
- Tijdens marktdagen wordt er beter gebruikt gemaakt van fietsenstallingen op loopafstand van de markt zoals die van het Kamerlingh Onnes gebouw.
- De gemeente staat toe dat winkeliers op drukke dagen tijdelijke fietsvakken inrichten, zoals al met een experiment is gebeurd in de Breestraat.
- We zijn blij met de geplande snelle fietsroutes (fietsnelwegen) naar omliggende gemeenten. Op deze routes willen we voor de veiligheid zoveel mogelijk de fietsers scheiden van het autoverkeer en voetgangers.

› 2 Een stad waar ruimte is voor ondernemer, toerist en duurzaam initiatief

Toeristen ontdekken Leiden

Onze historische binnenstad heeft met een groot cultureel aanbod, gezellige horeca, de vele leuke winkels en goede parkeergelegenheid, de kans om uit te groeien tot één van de aantrekkelijkste steden in Nederland. Hierin blijven wij investeren.

- Park Matilo is genomineerd voor werelderfgoed in 2021. Deze plek vertelt een bijzonder hoofdstuk uit de Leidse geschiedenis en moet je gemakkelijker kunnen vinden.
- We hebben vele mooie wandelroutes die we toegankelijker willen maken en beter willen aangeven voor toeristen. Wij willen ook een betere bereikbaarheid met het openbaar vervoer naar deze wandelroutes en fietsroutes.
- Niet alle evenementen hoeven in het centrum, houd ze juist ook in de andere wijken van de stad. Wij steunen initiatieven in alle buurten van Leiden.
- Met de inzet van citymarketing in Leiden willen toeristen die naar Nederland komen enthousiast maken om Leiden te bezoeken.
- Wat zou het leuk zijn om minstens één keer in de vier jaar een groot landelijk evenement te hebben dat ook na dat feestjaar een blijvende waarde heeft voor de stad. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het Rembrandtjaar in 2019 en het Pilgrimjaar in 2020.
- De VVD wil dat het Pilgrimjaar 2020 het jaar wordt waarin Leiden als Pilgrimstad blijvend internationaal op de kaart komt. Daarom willen wij bijvoorbeeld de geschiedenis van de Pilgrim Fathers in de openbare ruimte (o.a. Vrouwenkerkhof) meer zichtbaar maken.

Volop ruimte voor ondernemers

Van een bloeiende economie profiteren we allemaal: het zorgt voor banen en we verdienen er genoeg geld door voor een goed leven. Ondernemers zijn hierin onmisbaar. Het zijn ondernemers die investeren in nieuwe ideeën en innovatieve technieken. Voor Leiden zijn de binnenstad, de universiteit, het LUMC en het Bio Science Park belangrijke banenmotoren waar we trots op zijn. Leiden heeft met zijn centrale ligging, kennisinstellingen en innovatiekracht een goede uitgangspunt om uit te groeien tot het Bioscience Kenniscentrum van Nederland. Ondernemers weten zelf het beste hoe zij hun bedrijf runnen. Door ondernemers ruimte te geven, kunnen zij doen waar ze goed in zijn: ondernemen, innoveren en banen scheppen.

- Onze historische binnenstad is de economische motor van Leiden. De afgelopen jaren hebben we veel gedaan om de binnenstad leuker en aantrekkelijker te maken om te kunnen winkelen, werken, recreëren en wonen. Denk aan het gebied rondom de Waag en het opknappen van de Breestraat en Haarlemmerstraat. Daar willen we mee doorgaan! Bijvoorbeeld via het Binnenstad Stimuleringsfonds en een fonds om historische winkelpuien te herstellen.
- Op de beleidsterreinen en initiatieven die de economie raken, is het bedrijfsleven steeds meer een partner van de overheid in de ontwikkeling van de stad. De VVD onderschrijft het uitgangspunt van de ondernemersvereniging BV Leiden om de verantwoordelijkheid te delen. De gemeente treedt met randvoorwaarden en expertise faciliterend op en vertrouwt het bedrijfsleven de regie toe.

- Wij willen dat leegstaande winkelpanden nieuwe functies kunnen krijgen, zodat er minder leegstand is en er bijvoorbeeld meer woningen kunnen bijkomen.
- Het Bio Science Park is een uithangbord van de Leidse regio: bedrijvigheid, toonaangevend ondernemerschap, technische innovatie en internationale allure. Het afgelopen jaar is dit bedrijvenpark beter bereikbaar geworden met de auto; nu nog met openbaar vervoer! Het is ook dé plek voor meer studentenwoningen die ook op dit terrein studeren en stages lopen.
- Het Bio Science Park ligt op de grond van drie verschillende gemeenten. Nieuwe bedrijven die zich hier willen vestigen en bestaande bedrijven die willen uitbreiden, mogen hiervan geen nadelen ondervinden. En de gemeente stelt geen extra regels voor deze ondernemers omdat het toevallig om het Bio Science Park gaat.

Minder regels

- Ondernemers vinden dat er voornamelijk voor horeca en terrassen overbodige en onduidelijke regels zijn. Wij willen dat de gemeente een goede dienstverlener is en overbodige, tegenstrijdige, nutteloze en niet handhaafbare regels daarom schrapt.
- Overbodige regels ontstaan doordat, als een regel eenmaal is ingevoerd, deze het eeuwige leven lijkt te hebben. De gemeente kan dit tegengaan door elke vijf jaar huidige regels tegen het licht te houden in hoeverre hun werking nog geldt.
- Wij willen dat ondernemers nieuwe, creatieve winkelconcepten kunnen introduceren. Daarom willen wij dat winkeliers en horecaondernemers in Leiden kunnen experimenteren met mengvormen van winkels en horeca en bijvoorbeeld het Burgertop-initiatief voor een Leidse Markthal tot stand kan komen. Zo kunnen kunstenaars hun werk te koop aanbieden in cafés of kan een bruidswinkel een glaasje bubbels schenken als de droomjurk gevonden is.
- Wij willen dat alle ondernemers in Leiden zelf kunnen blijven kiezen of zij op bijvoorbeeld zondag open willen zijn. Daarbij willen wij overlast en oneerlijke concurrentie zoveel mogelijk voorkomen.
- Wij willen dat horecaondernemers zoveel mogelijk zelf bepalen hoe ze hun terrassen inrichten. Zij krijgen de ruimte om te ondernemen en onze stad gezicht te geven.

Terrasregels

Onder druk van de gemeente moesten terrashouders de afgelopen jaren bankjes en plantenbakken die een paar centimeter 'te hoog' waren, (wind)schermen, parasols met een logo, een tafel om borden en glazen af te ruimen, en stoelen met de 'verkeerde' kleur verwijderen. Wij willen dat terrashouders weer lucht krijgen en onze stad (én haar terrassen) kunnen bloeien.

Innovatie aan zet

- Startups bieden Leiden ontzettend veel kansen. Het levert nieuwe banen op en het brengt nieuwe ideeën en energie naar Leiden. Wij willen dat deze nieuwe bedrijven zich in onze stad vestigen. Gemeentelijke informatie hierover is niet altijd goed toegankelijk. Laat de gemeenten met die startups in gesprek gaan om te kijken hoe ze dit kunnen verbeteren.
- Veel startups hebben problemen met het vinden van betaalbare en geschikte bedrijfsruimte. Wie leegstaande gebouwen of voormalig winkelpanden (tijdelijk) wil inrichten als werklocaties, met werkplekken, kantoren en vergaderruimtes, krijgt daarvoor de ruimte. Nieuwe ondernemers en zzp'ers kunnen hier aan hun onderneming bouwen en elkaar op weg helpen.
- Als dat nodig is, versoepelt de gemeente regels voor innovatieve ideeën, bijvoorbeeld als afval volgens de huidige regels niet gebruikt zou mogen worden als grondstof voor een nieuw product.

Jonge ondernemer: De gemeente steunt ons

"Sinds vorig jaar zijn wij zijn aan de slag gegaan met ons bedrijf; het recyclen van fietsen. De gemeente deed eigenlijk niets, totdat ik benadrukte dat het hier om 'duurzaamheid' ging. Dat bleek het toverwoord. Nu steunt de gemeente ons bij het verder opzetten. En we zoeken naar mogelijkheden om mensen met een bijstandsuitkering in ons bedrijf werkervaring te laten opdoen. Dat opzetten van een leer/werktraject kan op veel steun rekenen bij de gemeente. Zo kunnen we fietsen recyclen en onze mede-Leidenaren helpen."

Duurzaam doen

De gevolgen van klimaatverandering hebben grote invloed op Nederlandse steden, zo ook op ons dichtbevolkte Leiden. We willen leven in een groene en duurzame stad. Dat gaat het best als inwoners en ondernemers zelf zoveel mogelijk ruimte krijgen voor eigen initiatieven en niet door een dwingende gemeente. We moeten in Nederland van fossiele brandstoffen naar volledig duurzame energiebronnen overstappen. Wij geloven dat Leiden hieraan het beste bijdraagt door de innovatiekracht van de stad te laten werken. Dan komen die slimme duurzame oplossingen het snelst.

- Klimaatneutrale woningen bouwen in onze stad is een van de grootste uitdagingen voor de toekomst. Dit is nu nog erg duur. Laten we toch hiermee beginnen zodat de techniek zich verder ontwikkelt en zo goedkoper kan worden. Nieuwe hoogbouw biedt hiervoor de beste kansen. Dat komt goed uit want er zijn veel meer woningen voor starters nodig. Dus met klimaatneutrale starterswoningen gaat Leiden deze uitdaging aan.
- Wij willen dat het gemakkelijk is om in je huis energie te besparen of om je omgeving te vergroenen. Met minder regeltjes, eenvoudiger een vergunning aanvragen en die dan ook sneller krijgen, is veel resultaat te boeken. Zo krijgen we de boel pas echt in beweging.
- De gemeente moedigt dus aan door te adviseren en te stimuleren. Wij willen belemmeringen weghalen, óók bij monumentale panden, zonder dat het ten koste gaat van hun historische karakter of het stadsgezicht.
- Het moet veel eenvoudiger worden om in straten, wijken, winkels en bedrijven zelf duurzaam energie op te wekken en wat overblijft aan het elektriciteitsnet terug te leveren. Zonnepanelen zijn hiervoor geschikt, net als mini-warmtekrachtkoppeling in flats. Lokale energiecoöperaties, zowel van inwoners als van ondernemers, helpen dit soort ontwikkelingen goed op gang. De gemeente steunt dit ruimhartig.
- Door innovaties van bedrijven en ondernemers bereiken we sneller een circulaire economie en een duurzame stad. Daarom willen wij dat innovatieve bedrijven een lening kunnen krijgen van een Innovatiefonds voor Bedrijvigheid en Duurzaamheid. Dit fonds hoeft geen winst te maken dus terugbetaalde leningen gaan weer naar nieuwe projecten.
- In 2020 sluit de energiecentrale aan de Langegracht en moet er een andere bron voor warm water gevonden worden voor de ruim 6.000 Leidse woningen die nu aangesloten zijn op de stadsverwarming. Eén van de aangedragen oplossingen komt uit de regio: Overtollige warmte van bedrijven uit de Rotterdamse haven via een 'warmterotonde'; een netwerk van speciale leidingen, warm water laten leveren aan onze stad. Dit biedt mogelijk een mooie kans voor de energietransitie in Leiden. Belangrijke voorwaarde is natuurlijk wel dat energieverbruik hierdoor niet duurder wordt. Zo kunnen we laten zien dat duurzame initiatieven niet ten koste hoeven te gaan van de portemonnee van de Leidenaar.
- De gemeente moet natuurlijk zelf het goede voorbeeld geven. Bijvoorbeeld door het energieverbruik van de gemeente zover mogelijk omlaag te brengen. Als het gemeentelijk wagenpark nieuwe auto's nodig heeft, dan kopen we elektrisch. En investeringen in onderwijsgebouwen doen we meteen duurzaam.
- Er moet in de binnenstad veel meer openbaar vervoer komen van lokale aanbieders met kleine elektrische busjes. Veel duurzamer dan met grote bussen heen en weer rijden. Ondernemers die zo iets willen gaan proberen, verdienen onze steun. De openbaar vervoerconcessies passen we hierop aan.
- Afvalscheiding bij de mensen thuis is volledig ingeburgerd en gelukkig maar. Er wordt over gedacht om dit nog verder door te voeren om zo ook het laatste kleine beetje scheiding te bereiken. Voordat we hieraan beginnen, willen we onderzoeken of dit wel effectief is. Soms is het namelijk beter om bepaalde soorten afval achteraf op een centrale plek verder te scheiden en te recyclen.

'Win-win'-oplossingen

Duurzaamheid biedt kansen voor economische ontwikkeling. Zo zijn er verschillende initiatieven die goed zijn voor het verduurzamen van onze stad, zonder dat het ten koste gaat van de portemonnee van de Leidenaar. We denken dan aan energiebesparing, deelfietsen en duurzaam bouwen. Daarom bieden wij graag de ruimte aan dergelijke duurzaamheidsinitiatieven die goed zijn voor de stad, het milieu en de Leidenaars.

Kunst stimuleert

Kunst, erfgoed en cultuur zijn van grote waarde voor de samenleving. Cultuur stimuleert de creativiteit en trekt talentvolle bewoners en bedrijven aan. In Leiden ligt een mooie basis om op voort te bouwen. Het Leidse cultuuraanbod is een prestatie van vele instellingen samen met de gemeente. We kunnen bijvoorbeeld trots zijn op de lokale kracht van de Leidse musea, de 3 Oktoberviering en de harmonieverenigingen. Wij vinden dat cultuur een dragende pijler is van onze Stad van Ontdekkingen. Dit maakt Leiden één van de aantrekkelijkste steden van Nederland.

- In 2018 maakt de gemeente nieuwe cultuurplannen voor de komende jaren. Wat ons betreft schrijven we die plannen niet op het stadhuis maar in en samen met de stad. Met cultuurmakers, inwoners, verenigingen, ondernemers, winkeliers, woningcorporaties en horeca. De kracht van cultuur is immers de toekomst van de stad. Dus maken we deze plannen samen!
- Culturele ondernemers geven aan dat ze vooral gebaat zijn bij een gemeente die helpt in plaats van subsidieert. Wij willen dat de gemeente die helpende rol oppakt door bijvoorbeeld tijdelijk leegstaande panden beschikbaar te stellen voor een expositie, ontheffingen te verlenen voor wijkconcerten en simpelweg mee te denken in plaats van te wijzen op allerlei regeltjes.
- Onze muziekscholen en bibliotheken (BplusC) moeten meegaan met hun tijd zodat de Leidse jeugd hier kans krijgt zich te ontplooien.
- Vergunningverlening voor evenementen kan eenvoudiger. Wij vinden dat bij kleinschalige (wijk) evenementen ook laagdrempelige veiligheidseisen passen.

Bewoner Rijndijkbuurt: 'Geweldig buurtfeest!'

“We waren laatst uitgenodigd voor een straatfeest in de Rijndijkstraat. Was hartstikke leuk. Er speelde een bandje, iedereen had lekker eten gemaakt, overal spelende kindertjes. De straat was afgezet voor het verkeer en de gemeente had een paar honderd euro bijgelapt. Het is zo gemakkelijk om het gezellig te maken met elkaar.”

- Bij subsidieaanvragen mag de gemeente verwachten dat er altijd een belangrijk deel van het benodigde bedrag zelf verkregen of van derden afkomstig is.
- Subsidies voor activiteiten moeten aanjagend zijn met als doel dat deze initiatieven uiteindelijk hun eigen broek kunnen ophouden; bijvoorbeeld maximaal drie jaar achtereenvolgende subsidie voor een activiteit en elk jaar een lager bedrag.
- Kunst in de openbare ruimte is belangrijk. Het verbetert de kwaliteit van de omgeving of versterkt de identiteit van een plek. Initiatieven voor kunst in de openbare ruimte, met name in de wijken buiten de binnenstad, kan de gemeente faciliteren door ruimte beschikbaar te stellen aan kunstenaars en initiatieven op dit vlak.

› 3 Een stad waar iedereen meedoet

Werk als springplank

Wie werkt, investeert in zichzelf en in de toekomst van onze samenleving. We willen daarom dat zoveel mogelijk mensen in Leiden betaald aan de slag zijn. Iedereen heeft talenten en mogelijkheden. Het is zonde als we die niet gebruiken. Om het sociaal vangnet betaalbaar te houden, is de bijstand alleen voor mensen die het echt nodig hebben. Het kan niet zo zijn dat mensen vanuit het buitenland of anderszins misbruik maken van onze voorzieningen.

- Het is belangrijk dat we een vangnet bieden voor wie dat echt nodig heeft. In Leiden zijn bijna vierduizend mensen afhankelijk van een bijstandsuitkering. Nu het weer beter gaat met de economie, willen wij dat zoveel mogelijke bijstandsgerechtigden zo snel mogelijk weer aan het werk gaan en zo weer op eigen benen staan.
- Wij willen dat (langdurig) werklozen onderdeel van de samenleving blijven. Daarom vinden we dat mensen met een bijstandsuitkering daar iets concreet voor moeten doen, bijvoorbeeld vrijwilligerswerk. Zo ontmoet je nieuwe mensen en krijg je regelmaat in je leven. Daarmee vergroot je ook je eigen kansen op een echte baan. Omdat wij dit erg belangrijk vinden, is die tegenprestatie verplicht. Bij weigering kort de gemeente op de uitkering.
- Wij willen dat werklozen begeleiding krijgen naar passend werk, liefst bij reguliere werkgevers in plaats van bij de gemeente. Veel bedrijven werken hieraan mee. Als de gemeente producten of diensten inkoopt, stelt ze als voorwaarde dat een bedrijf langdurig werklozen in dienst neemt. Wij willen geen gemeentebedrijven die vals concurreren met echte bedrijven.
- Mensen moeten erop vooruitgaan als ze gaan werken. Dat lukt niet als de gemeente extra potjes heeft speciaal voor bijstandsgerechtigden. Het is goed bedoeld maar het houdt mensen onnodig lang in een uitkering. Op dit moment kunnen mensen met een inkomen lager dan 120 procent van het sociaal minimumloon (dat is lager dan het 'gewone' minimumloon) allerlei bijzonder kosten declareren. Wij willen dat dit alleen nog geldt voor mensen die op dat sociale minimumloon zitten.
- Veel van deze regelingen zijn bovendien te vaag waardoor ze voor allerlei doeleinden worden gebruikt. Wat ons betreft vergoedt de gemeente alleen kosten voor onderwijs, sport of cultuur; niet een saunabezoek of een nieuwe tv. Zo willen wij bevorderen dat mensen gaan werken. Langdurige bijstand is voor niemand goed.

Schuld op schuld voorkomen

- De VVD heeft de afgelopen periode met succes ingezet op de aanpak van fraude met uitkeringen. Door bijstandsfraude serieus te nemen, zijn meer fraudeurs gepakt en heeft de gemeente geld bespaard. Zij krijgen een boete en betalen het teveel ontvangen geld terug. Wij willen deze aanpak in de komende periode doorzetten en uitbreiden met gerichte voorlichtingscampagnes om fraude te voorkomen. Voorkomen is beter dan achteraf terugvorderen. De gemeente moet duidelijker maken wat de regels zijn voor het ontvangen van een uitkering.
- We willen ook voorkomen dat mensen schuld op schuld stapelen. Laagdrempelig en vroegtijdig advies voorkomt grotere problemen en armoede. Maatwerk is nodig, want schulden staan vaak niet op zichzelf. De gemeente moet geen schulden tijdelijk overnemen, maar zich inzetten om onderliggende oorzaken te signaleren en aan te pakken.

Uitkeringsfraude aangepakt

De gemeente Leiden heeft op initiatief van de VVD in de afgelopen jaren extra inzet gepleegd op uitkeringsfraude. Mede door meer 1-op-1 gesprekken met bijstandsgerechtigden en het opsporen van 'spookburgers' die nergens staan ingeschreven is vooruitgang geboekt. In 2016 heeft gemeente Leiden door het herzien of intrekken van uitkeringen acht ton bespaard.

Onderwijs als basis voor een baan

Op school leren kinderen de kennis en vaardigheden waar ze later iets aan hebben. Op school leren ze bovendien wat onze normen en waarden zijn. De gemeente gaat niet over het onderwijs. Dat kunnen de kennisinstellingen heel goed zelf. Wij zijn trots op al onze scholen die zich inzetten op talent en de verdere ontwikkeling van Leiden als kennisstad.

- De gemeente gaat wél over onderwijshuisvesting en gaat zich inzetten om deze te verduurzamen en zo het goede voorbeeld te geven.
- Wij willen geen witte en zwarte scholen. Spreiding van onderwijslocaties over de stad is nodig, maar we moeten als gemeente niet alles willen regelen. Wij willen daarom dat ouders in Leiden zelf mogen blijven kiezen waar hun kinderen naar school gaan. De school is een sociale ontmoetingsplaats. De gemeente kan stimuleren dat in of nabij het schoolgebouw activiteiten zijn die kinderen verder ontwikkelen zoals muziek, sport en cultuur.
- Leiden kent 34 basisscholen die goed en veilig bereikbaar moeten zijn voor kinderen en ouders. Wij willen dat iedere school mogelijkheden creëert om je kind met de fiets of de auto af te zetten. Kiss & Ride parkeerplekken kunnen waar nodig in Leiden de bereikbaarheid verbeteren.
- Wij willen dat alle kinderen de Nederlandse taal voldoende beheersen voordat ze naar de basisschool gaan. Taalachterstanden moeten daarom tijdig worden gesignaleerd en met bijvoorbeeld de peuterspeelzaal of kinderdagverblijf snel worden verbeterd.
- Wij willen alle jongeren een toekomst bieden. Daarom moet er voor iedereen passend onderwijs zijn en is het belangrijk dat alle kinderen de school verlaten met een diploma. Scholen, ouders en gemeente werken al goed samen om spijbelen en schooluitval tegen te gaan. Scholen hebben bovendien een belangrijke taak bij vroegtijdige signalering van problemen als armoede, schulden, radicalisering, loverboys en huiselijk geweld.

Onderwijs dat aansluit bij het MKB en het bedrijfsleven

- Goede opleidingen zorgen ervoor dat Leiden aantrekkelijk is om je bedrijf te vestigen en voor mensen die met een diploma op zak in deze regio een mooie baan kunnen vinden.
- Wij willen daarnaast Leidse hbo- en mbo-opleidingen die optimaal aansluiten op het Midden- en Kleinbedrijf (MKB) en het bedrijfsleven. Als het MKB of de scholen dat willen, kan de gemeente helpen dit te faciliteren.

IJzersterke mbo-opleiding

We zijn trots op alle scholen in Leiden. In het bijzonder op de Leidse Instrumentmakersschool. Een kleine ijzersterke mbo-opleiding. Gekoesterd door de universiteit, ondernemend Leiden en de gemeente. Sinds 1901 worden op deze vakschool de technuten op de vierkante millimeter opgeleid die baanbrekend onderzoek ondersteunen.

Een sterke relatie met de universiteit

- Wij vinden de Universiteit Leiden belangrijk voor de stad. De universiteit moet kunnen groeien en de gemeente moet zich als een goede partner opstellen. De VVD heeft in de afgelopen periode het initiatief genomen om nadrukkelijker met de universiteit in gesprek te gaan, en wil dit de komende jaren voortzetten.
- Wij zijn voor de komst van de Campus Geesteswetenschappen. Dat betekent dat de gemeente meedenkt en zoekt naar oplossingen met draagvlak in de stad als de universiteit er niet uitkomt met haar omgeving.

Studenten dragen bij aan de stad

- Studenten in Leiden kleuren onze stad en zien wij als een partner om de stad mooier en beter te maken. We werken goed samen met de verenigingen, die op hun beurt bijdragen aan de stad met activiteiten voor kinderen, ouderen en schoonmaakacties in wijken. Studenten willen graag iets terug doen voor de stad (denk aan Happetaria en de Museumnacht). Wij willen dergelijke activiteiten uitbreiden.
- De studentendient mag nog wel wat steviger. Het moet een win-win zijn voor ons en de studenten zelf (stage-opdrachten, onderzoeken voor studiepunten). We kijken uit naar hun ideeën op het gebied van duurzaamheid, woningen en schuldenproblematiek.

Betaalbare zorg dichtbij huis

Iedereen verdient goede zorg. Als je gezondheid je in de steek laat, helpen we elkaar. Als dat niet lukt, staan professionele medewerkers klaar voor de ondersteuning die je nodig hebt. De komende jaren zullen in Leiden meer ouderen wonen, en meer chronisch zieken. Wij zien hier een grote opgave voor de komende periode.

- Ouderen willen graag zo lang mogelijk zelfstandig wonen. Als hiervoor aanpassingen aan woningen nodig zijn dan willen wij dat dit zo gemakkelijk mogelijk is.
- De gemeente is soepel als Leidenaren hun ouders in bijvoorbeeld een tuinhuisje of tiny house op hun eigen erf willen laten wonen. Bouwvergunningen daarvoor worden snel en soepel afgegeven.

Betaalbare, flexibele zorg op wijkniveau

- Wij willen dat iedereen de zorg krijgt die bij hem of haar past. Wij willen inzetten op kleinschalige zorg op wijkniveau, met een plek in iedere wijk waar de wijkverpleegkundige, huisarts, thuishulp, het sociaal wijkteam en vrijwilligersorganisaties samen komen. Dit helpt bij het creëren van een leefomgeving waarin ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen en terecht kunnen voor gerichte zorg, of voor zaken als een traplift of thuishulp. Dit is effectief en bespaart zorgkosten.
- We ondersteunen initiatieven voor burenhulp of om eenzaamheid te bestrijden. Denk bijvoorbeeld aan BUUV, een platform dat vraag en aanbod van bewoners aan elkaar koppelt.
- Te vaak moeten gezinnen of zelfs individuele personen hun zorg via verschillende potjes aanvragen en verantwoorden. Dat is ingewikkeld en bovendien duurder dan wanneer de potjes kunnen worden gecombineerd. Wij willen dat de gemeente een integraal persoonsgebonden budget (iPGB) aanbiedt aan diegenen die ervoor in aanmerking komen. Geen aparte potjes dus, maar het geld slim inzetten op de plekken waar dat het hardst nodig is zonder achteraf een hele papierwinkel voor de evaluatie in te vullen. Het iPGB geeft inwoners zelf de vrijheid en verantwoordelijkheid om te beslissen over welke zorg ze inkopen.
- Het is belangrijk dat we de zorg in de stad betaalbaar houden. Dat begint al bij het scherp inkopen van zorgdiensten; liefst samen met de omliggende gemeenten. Wij willen maatwerk, bijvoorbeeld hoe lang iemand gebruik kan maken van een bepaalde zorgfaciliteit. Om het betaalbaar te houden, gaan we beter in de gaten houden waar het geld naar toe gaat. Nu weet de gemeente vaak niet of de miljoenen euro's zorggeld die we besteden wel het effect hebben dat we voor ogen hebben. Dat moet anders. De gemeente moet kunnen meten wat het resultaat van het beleid is.

Verbeteren van de één gezin één plan aanpak

- De gemeente regelt één hulpverlener die samen met het gezin naar de beste oplossing zoekt. Leiden kent "één gezin één plan". Dit kan wat ons betreft een stuk slimmer, beter en sneller. Bijvoorbeeld om de 'standaard' opname van een kind dat jeugdzorg nodig heeft in een instelling op negen maanden te zetten in plaats van één jaar. Lang niet alle kinderen hebben twaalf maanden nodig om er bovenop te komen.
- Wachtlijsten in de jeugdzorg vormen een serieus probleem, onder meer bij belangrijke Leidse zorginstellingen als Curium-LUMC. Deze wachtlijsten moeten worden teruggedrongen, en daar willen we zeker niet op bezuinigen. Hoe langer de zorg wordt uitgesteld, hoe groter de problemen én kosten. Daarom zijn wij voor preventie, vroege signalering, en een tijdig eerste gesprek om in te kunnen schatten of de bedachte hulp wel de juiste is.
- Bij het tegengaan van probleemgedrag bij jongeren willen wij dat de gemeente open staat voor experimenten. Zoals een succesvol jongerenproject in Noord-Holland met rugby.
- Geen jongere mag op straat wonen. Wij willen dat de gemeente zwervjongeren altijd opvangt en helpt om aan hun toekomst te werken.

Eén van onze inwoners: Papierwinkel

“

Ik val heel vaak buiten de boot met regelingen voor mensen met een handicap en het is allemaal veel gedoe om zaken aan te vragen en toegewezen te krijgen. Volgens de regels kan ik nog net te veel, maar door de inspanning die het mij kost, kan ik niet genoeg werken naast mijn studie om volledig in mijn onderhoud te kunnen voorzien. De papierwinkel en de verantwoording achteraf valt zo tegen.

Lekker kunnen sporten en bewegen

Sport is goed voor je gezondheid en helpt bij het leggen van sociale contacten. Wij willen met de beschikbare middelen zoveel mogelijk Leidenaren laten bewegen. En met iedereen, bedoelen we ook iedereen. Sport is er ook voor mensen met een beperking. Leidse sportverenigingen zijn wat ons betreft gezond, zowel financieel als in ledenaantal.

- Om te kunnen sporten, zijn goed onderhouden sportvelden nodig. Sportverenigingen en hun leden weten zelf het beste hoe ze hun club kunnen verbeteren. De gemeente laat het beheer van de velden of banen zoveel mogelijk over aan de sportverenigingen zelf.
- Een nieuwe ijshal is een mooie ambitie die Leiden niet zelf kan betalen. Voor dit project is het essentieel dat de regio ook meebetaalt. Gebeurt dat niet, dan kiezen wij ervoor om de gemeentelijke sport-euro's te investeren in faciliteiten die meer Leidenaren bedienen zoals een nieuwe sporthal of een nieuw zwembad.
- Wij zien kansen in het dubbel gebruiken van sportaccommodaties, bijvoorbeeld buitenschoolse opvang in een clubhuis of het gebruik van sporthallen als gymzaal voor scholen.
- Leidenaren sporten ook buiten de sportvelden en gymzalen. Wij willen dat de gemeente hierop inspeelt. Dit kan bijvoorbeeld door in afstemming met bewoners en gebruikers, in parken een outdoor fitness of sportief parcours met watertappunten te realiseren. De VVD heeft gezorgd voor de komst van een JOGG-pad met toestellen in het Singelpark (JOGG staat voor Jongeren Op Gezond Gewicht).

Eén van onze inwoners: Lekker buiten sporten

“Ik sport zelf veel buiten, en woon vlak bij De Vliet. Daar is het sowieso al heerlijk hardlopen. Er staan ook een aantal klimtoestellen. Niet alleen ik, maar mensen van alle leeftijden, maken daar graag gebruik van. Even de biceps trainen als je het hardlopen zat bent!”

Stad van integratie

Vluchtelingen voor oorlog of vervolging vanwege geloof, seksuele voorkeur of politieke denkbeelden zijn welkom in onze stad. Dat was zo ten tijde van de Pilgrim Fathers, de Hugenoten en dat is nu nog steeds zo. Het is belangrijk dat nieuwkomers zich aanpassen aan onze samenleving. Zo kunnen zij er een volwaardige plek in krijgen. Wij zijn trots op alle nieuwkomers die de kansen die ons land biedt, grijpen.

- Mensen die in Nederland mogen blijven (statushouders) kunnen liefst binnen drie jaar zelfstandig functioneren. Dit betekent dat ze Nederlands spreken, hun inburgeringsexamen hebben gehaald en een baan hebben. We willen dat inburgeraars al tijdens hun inburgeringstraject werken. Dat vergroot de sociale contacten en zelfredzaamheid.
- Wij willen dat statushouders met een uitkering bij weigering van inburgering, of bij het niet willen leren van de Nederlandse taal na drie jaar, gekort worden op de uitkering.

Erkende vluchteling uit Syrië: Leiden is leuk!

“Ik ben nu twee jaar in Leiden. Met hulp van onder meer de gemeente en Vluchtelingenwerk Nederland heb ik werk gekregen als automonteur. Het is leuk om, terwijl je werkt, de taal beter te leren spreken en nieuwe mensen te leren kennen. Ik ben blij. Leiden is leuk!”

- Wij willen organisaties die de integratie bevorderen, ondersteunen met subsidies. Dit betekent dat we geen subsidies verstrekken aan organisaties die dat juist niet doen, bijvoorbeeld omdat ze gericht zijn op behoud van de eigen cultuur.
- Alle gemeenten huisvesten vluchtelingen die asiel hebben gekregen. In Leiden willen we deze statushouders over alle wijken van Leiden verspreiden om inburgering te bevorderen.

- Vanwege de schaarste aan geschikte woningen, voor statushouders en andere Leidenaren, moeten we hierin creatiever zijn. Welke panden kunnen we geschikt maken voor (tijdelijke) bewoning, en waar kunnen tijdelijk extra woningen komen? Overleg met de buurt is hierbij een belangrijke randvoorwaarde, net als afspraken over wat te doen bij overlast of verkeersproblemen. Het helpt al enorm als inwoners één nummer hebben waar ze naar mogen bellen, mocht er iets zijn.
- Voor afgewezen asielzoekers of illegale migranten is in Nederland geen perspectief. Wij willen in Leiden dan ook geen bed-bad-brood opvang. Dat geeft een verkeerd signaal af. Hetzelfde geldt voor subsidies voor organisaties die illegalen helpen.

› 4 Een stad waar je je veilig voelt

Samen prettig leven

Je wilt veilig zijn in je stad en in je buurt. Dat geldt voor iedereen, wie je ook bent en waar je ook voor staat. Leidenaren willen allemaal op hun eigen manier genieten van onze mooie stad. Een veilige stad begint bij een leefbare stad. Daar waar het schoon, heel en veilig is, genieten inwoners en bezoekers het meest. Gelukkig voelt het merendeel van de Leidenaren zich veilig. Dat willen we graag zo houden en dat gaan we zo doen:

Niet wachten, maar doen

- Wij stellen één miljoen euro per jaar beschikbaar om direct onveilige of smerige situaties die de leefbaarheid aantasten, op te lossen. Denk aan het opknappen en schoonhouden van vieze en onzure plekken en steegjes, zoals achter de supermarkt aan het Stationsplein en het opruimen van rommel achtergelaten in onze vele parken na een zomerse dag. Of aan voor meeuwen afgesloten prullenbakken zoals op het station, betere openbare verlichting, veiliger begroeiing en het verwijderen van fietswrakken.
- Wij willen terug naar wijkteams bij Stedelijk Beheer. Een groep collega's die als vast team verantwoordelijk is voor een wijk en samen zorgen dat het daar op en top schoon, heel en veilig is en blijft. Bewoners zien telkens dezelfde gezichten en de medewerkers van Stedelijk Beheer kunnen trots zijn op hun resultaten.
- Leidenaren ergeren zich het meest aan zwerfvuil, illegaal dumpen van afval, rommel op straat, hondenpoep en fout parkeren. Ook daar gaat de inzet van de gemeente met dit geld omhoog. Net als de boetes voor dit onaanvaardbaar gedrag.
- De wijkwinkelcentra liggen er na een drukke zaterdag niet best bij. De reinigingsdienst wordt daar ook op ingezet. Er komen betere afspraken met winkeliers om de eigen omgeving schoon te houden.

Leven doe je samen

- Leefbaarheid is een gezamenlijke inspanning. Daarom geven wij mensen en bedrijven zoveel mogelijk ruimte om zelf bij te dragen aan een schone, hele en veilige omgeving zoals geveltuintjes, adopteren van groenstroken en prikacties in de wijk. Dat hebben we afgelopen jaren al opgepakt en daar gaan we mee door.
- Wij willen Leidenaren helpen hun buurten mooi en prettig te houden. Als zij bijvoorbeeld overlast ervaren door jongeren (te veel herrie en intimidatie), willen we dat de gemeente naar hen luistert en meehelpt om samen de overlast tegen te gaan. Om ouderen weerbaar te maken tegen babbeltrucs willen we gerichte voorlichting.
- Iedereen kan bijdragen aan de veiligheid in de buurt, met initiatieven als buurtpreventie, sociaal alarm, Burgernet en WhatsApp-groepen. Wij stimuleren dit.
- De nieuwe ondergrondse afvalcontainers zijn een groot succes. Enkele containers worden vaak kapot gemaakt of zijn een dumpplek voor afval. De omwonenden en ook gemeente weten precies welke. Wie nu zijn zak naast de container zet, loopt het risico van een boete van 99 euro, maar de pakkans is klein. Wij willen, net als bij fietscontroles, vaker handhavers inzetten die letterlijk een container een paar uur in de gaten houden en lik op stuk boetes kunnen uitdelen. Mocht het boetebedrag niet afschrikken, dan heeft de gemeente nog de mogelijkheid het bedrag te verhogen tot 340 euro of tijdelijk een camera te plaatsen.
- Wij pakken de illegale wietteelt, drugshandel en pillenfabrieken aan die zich verschuilen in woningen, 'gewone' winkels en op industrieterreinen. De signalen van omwonenden hierover, bijvoorbeeld via een anonieme kliklijn, neemt de gemeente serieus. Constateren we een drugspand; dan gaat het pand een half jaar op slot.
- We houden vast aan het huidige beleid van coffeeshops. Deze ondernemers houden zich aan de afspraken. Dat betekent dus maximaal tien coffeeshops in de stad en niet bij scholen.
- Er is ernstige en aanzienlijke overlast voor de buurt in de omgeving van de daklozenopvang Papegaaisbolwerk. Dit gaat zo ver dat bewoners soms hun kinderen niet meer buiten durven laten spelen. Wij willen dat de opvang binnen twee jaar een andere veiligere locatie krijgt. Hierover gaan we ook in overleg met de omliggende gemeenten waar een deel van de daklozen vandaan komt.

Optreden als het nodig is

We vinden het normaal dat je met je handen van andermans spullen afblijft. Geweld is helemaal uit den boze. Hulpverleners en anderen die zich voor de publieke zaak inzetten, horen ongestoord hun werk te kunnen doen. Gemeente en politie treden hard op tegen mensen die hen bedreigen of aanvallen. Ze hebben hiervoor de bevoegdheden gekregen en die moeten ze nu ook durven inzetten.

Zichtbaar toezicht

- Politie, brandweer en ambulances zijn 24 uur per dag beschikbaar en bereikbaar. De hulpdiensten moeten op tijd zijn als je ze nodig hebt. Wij zien het liefst dat onze inwoners aangifte altijd op het bureau kunnen doen, of de wijkagent kunnen vragen bij hun langs te komen.
- De politie is zichtbaar op straat. Wijkagenten die de buurt goed kennen, voegen daar iets extra's aan toe. Extra Buitengewone Opsporingsambtenaren (BOA's) zijn er voor handhaving en bestrijding van de kleine criminaliteit. Hun zichtbaarheid in alle wijken draagt bij aan een veilig gevoel en dus prettig leven. De inzet van de speciale Jeugd BOA's, die de gemeente in elke wijk heeft, werkt goed.
- Wij zijn trots op onze BOA's. Waar inwoners sterke overlast ervaren, willen wij dat er, in ieder geval tijdelijk, meer handhavers komen. Vervolgens kunnen handhavers met omwonenden en instellingen afspraken maken hoe de overlast kan afnemen. Hieraan geven wij liever het belastinggeld uit dan aan het handhaven van zinloze regeltjes zoals bloembakken die niet hoger mogen zijn dan zeventig centimeter.
- Toezicht en handhaving is geen kantoorbaan en moet dus ook 's avonds, 's nachts en in het weekend zichtbaar zijn en snel aanwezig zijn.
- De politie grijpt altijd in als mensen de regels overtreden en overlast veroorzaken. Tegen groepen mensen, die tot laat in de avond rondhangen en overlast veroorzaken treden we hard op.

Stevig handhaven

- De burgemeester en politieleiding zorgen ervoor dat de politie alle beschikbare middelen gebruikt om raddraaiers op te sporen en aan te pakken. Als er overlast is, moet de gemeente snel maatregelen kunnen nemen zonder ellenlang overleggen welke handhavingsmaatregel gepast is. De burgemeester maakt gebruik van al zijn bevoegdheden om de openbare orde te handhaven.
- Cameratoezicht kan heel effectief zijn om overlast snel te beperken, zoals bijvoorbeeld bij het Jacques Urlusplantsoen. Wij willen dat de gemeente snel tijdelijk cameratoezicht kan inzetten. Zodra de overlast afneemt, kan worden bekeken of de camera's nog langer nodig zijn.
- Het in de gaten houden van veelplegers door de politie kan criminaliteit voorkomen en oplossen. Iemand een gebied ontzeggen (dit kan ook per winkel, park of wijk) is een maatregel om geweld of overlast tegen te gaan.
- Schade en de kosten van handhaving verhalen we zoveel mogelijk op diegenen die dit veroorzaken.
- Er komen steeds meer mensen die nergens staan ingeschreven (zogenoeten 'spookburgers'). Dit zorgt voor uitkering- of subsidiefraude. Wij willen dat de gemeente haar administratie beter op orde krijgt om dit verschijnsel terug te dringen.
- Tijdens drukbezochte evenementen is de gemeente met de politie alert op terreur of aanslagen en neemt extra maatregelen voor de veiligheid van het publiek.

Bewoner Leiden-Noord: Tijdelijke camera helpt!

“Ik hoop echt dat de gemeente niet blijft vergaderen om op een plek met veel overlast mobiel cameratoezicht in te voeren. Het gaat om een tijdelijke maatregel! Die camera's hangen daar niet voor eeuwig! Regelmatig heeft Leiden-Noord te kampen met overlast door gebruik of verkoop van alcohol en drugs. Een paar camera's voor een tijdje kan helpen om de daders te vinden en het voor de overige inwoners weer prettig te maken.”

› 5 Een gemeente die er voor ons is

De gemeente helpt je vooruit

We verwachten van de gemeente dat ze dienstbaar en modern is. Een gemeente die veel digitale producten aanbiedt voor het gemak van de bewoners, houdt meer tijd over om naar de bewoners toe te gaan. We vinden het normaal dat de gemeente opneemt wanneer je haar belt, en dat de gemeente er alles aan doet om je goed te helpen. De gemeente communiceert helder en begrijpelijk en tijdig! Door gebruik te maken van ICT kan de gemeente efficiënter en goedkoper werken, maar ook zorgen voor de digitale privacy van Leidenaren. De gemeente is er voor ons, niet andersom. Het is daarom belangrijk dat de gemeente bereikbaar is voor iedereen en zuinig is met het geld voor haar eigen huisvesting.

Zoveel mogelijk digitaal, maar wel veilig

- Het is vanzelfsprekend dat de gemeente een digitaal loket heeft dat 24 uur per dag open is. Zo kunnen we onze zaken regelen wanneer het ons uitkomt. Zoveel mogelijk zaken met de gemeente willen we ook digitaal kunnen regelen. Een nieuw identiteitsbewijs moet je bijvoorbeeld ook kunnen laten bezorgen.
- We willen dat het gemeentehuis ook buiten kantooruren open is voor zaken die je niet digitaal kunt regelen.
- Digitale criminaliteit, spionage en sabotage zijn steeds grotere bedreigingen. De gemeente zorgt ervoor dat de computers en ICT bij de tijd zijn, dat persoonsinformatie altijd beveiligd is en de privacy gewaarborgd. Wij willen dat een vast deel van het gemeentelijke ICT-budget wordt besteed aan digitale veiligheid en dat de gemeente voldoet aan de landelijke privacywetgeving.

Stadhuis op zaterdag open

Dankzij de VVD blijft het stadhuis op zaterdag open. In 2017 was het college van plan om de publieksbalies in 2017 op zaterdag te sluiten. Voor veel mensen die werken is zaterdag het enige moment dat ze de publieksbalies van het stadhuis kunnen bezoeken. Gelukkig kunnen ze dat nu blijven doen.

Verbouwing van het stadhuis en een nieuw ambtenarenkantoor

- De gemeente wil het onderkomen van haar ambtenaren in het Stadsbouwhuis en in het voormalige belastingkantoor vervangen door voor zeventig miljoen euro een ambtenarenkantoor te bouwen op het Stationsplein. Ook wil de gemeente dat de publieksbalies van het stadhuis daar naartoe verhuizen. Wij vinden dit een slecht plan, want er is een beter en goedkoper alternatief beschikbaar. Wij willen dat ambtenaren gaan werken in één van de vele leegstaande kantoorpanden in de stad. Dat is goedkoper dan een nieuw gebouw en flexibeler en duurzamer.
- De publieksbalies in het stadhuis blijven open. Dit historische pand blijft voor iedereen de vertrouwde plek om in contact te komen met de gemeente. Verbouwingen van het stadhuis blijven beperkt tot wat echt noodzakelijk is om goed te kunnen werken. Zo besparen we op een dure verbouwing.

Zelf doen, samen met de gemeente

Het is belangrijk om inwoners in een vroeg stadium te betrekken bij de gemeentelijke besluitvorming. Waar mensen maatschappelijke vraagstukken zelf kunnen oplossen, moet de gemeente zich bescheiden opstellen. Een samenleving is het mooist als mensen er zelf iets van maken. Er zijn veel voorbeelden: beheer van openbaar groen, opruimen van zwerfvuil, buurtpreventieteams en het gezamenlijk inkopen van energie. Wij zijn blij met deze initiatieven. Leidenaren bewijzen iedere dag dat zij voor de meeste dingen zonder de gemeente kunnen. Zij zorgen voor zichzelf en geven om een ander. Niet omdat het moet, maar omdat ze het zelf willen.

- De gemeente moet bewoners en bedrijven die ideeën hebben voor een fijne leefomgeving zoveel mogelijk de ruimte geven (denk aan geveltuintjes, gezamenlijke tuinen, pleinen, picknicktafels etc.).
- De bewoners van onze stad weten natuurlijk zelf heus wel wat werkt en wat niet. Een goed voorbeeld is Nieuw Leyden waar zonder inmenging van de welstandscommissie een schitterende wijk verrezen is.
- Wij willen dat de gemeente bepaalde gebieden als regelluwe zone aanwijst. Voorwaarde is wel dat dit gebeurt op verzoek van, en in samenwerking met, bewoners en ondernemers.
- Zeggenschap over de eigen leefomgeving vinden bewoners en wij ook belangrijk. Begrijpelijk, want waarom bepaalt de gemeente op een tekentafel hoe jouw straat of wijk eruit moet zien, terwijl jij met je medebewoners er daadwerkelijk dag in dag uit woont?
- Participatie maakt plannen beter. Dit vraagt ook iets van de houding van de gemeente. Niet overal mee bemoeien, helder maken waar bewoners over mee mogen praten en initiatieven van inwoners serieus nemen.
- Ook bij politiek ingewikkelde plannen gaat de gemeente met de betrokkenen in gesprek. De gemeente maakt meteen helder op welke manier inwoners kunnen participeren, welke invloed ze hebben en dat het uiteindelijk de raad is die democratisch een besluit neemt.
- Waar inwoners minder van zich laten horen, doet de gemeente moeite om hen alsnog te betrekken.

Wijkbestuurder: 'Gemeente, leer samenwerken!'

“De relatie met de gemeente is wel wat verbeterd de afgelopen jaren, maar nog steeds is er een grote scheiding tussen verschillende diensten en afdelingen waar zelfs de speciaal voor de wijk aangestelde ambtenaren last van hebben. Leren samenwerken, lijkt mij een eerste vereiste voor de ambtenaren en focussen op het belang van de stad in zijn geheel.”

Leiden in de regio

Leiden is prachtig, en ook de Leidse regio is de moeite waard. We maken allemaal gebruik van de faciliteiten van de gemeenten om ons heen. De meeste mensen hebben het niet eens in de gaten wanneer ze de grens tussen Leiden en een buurgemeente over gaan. Een goede samenwerking met gemeenten in onze regio is ontzettend belangrijk voor de ontwikkeling van onze stad en komt ten goede aan de inwoners in deze regio. Door samenwerking is er ook meer vrijheid voor ondernemers, want ook de lokale economie stopt niet bij de gemeentegrens. Op bepaalde thema's kunnen we het helemaal niet zonder onze regiopartners.

- Wij werken graag samen met onze buurgemeenten. Dat kan zonder extra bestuurslagen. Samenwerken moet niet leiden tot meer bureaucratie en minder democratie. Wij worden daarom niet warm van een extra regionale raad. Ook de samenwerking in Holland Rijnland gaat terug naar de kern; samenwerken op infrastructurele projecten, zoals de Rijnlandroute. Wanneer er voldoende draagvlak is onder inwoners van Leiden en meerdere buurgemeenten, is een herindeling wat ons betreft een serieuze optie.

- Zolang de huidige gemeentegrenzen gelden, moet de samenwerking in de regio natuurlijk wel gewoon doorgaan op thema's waar we gezamenlijk een verantwoordelijkheid hebben. Denk aan wonen, bereikbaarheid, sportvoorzieningen, ondernemen en de komst van de Omgevingswet. We hebben er vertrouwen in dat elke gemeente deze verantwoordelijkheid wil nemen, ook financieel.
- Wij willen dat alle gemeenten in de regio Holland Rijnland hetzelfde beleid hanteren voor bouwvergunningen waarbij sneller duidelijk is of je een bouwvergunning nodig hebt. Op de website van alle gemeenten komt een helder overzicht van wat zonder vergunning mogelijk is. Als je toch een vergunning nodig hebt, moet de gemeente binnen dertig dagen inhoudelijk reageren of anders de vergunning verlenen.

Zuinig omgaan met belastinggeld

Elke euro die de gemeente als belasting van ons vraagt, kun je niet meer zelf uitgeven. De belastingen in Leiden zijn ontzettend hoog. De laatste jaren betaalde een gezin gemiddeld 750 euro aan gemeentelijke belastingen. Daarom zijn we voor minder en lagere belastingen voor onze inwoners. Minder geld voor de gemeente betekent ook minder geld voor de publieke zaak. Leuke dingen doen voor de mensen, is prachtig maar ook duur. Wij doen liever alleen de dingen die zonder inzet van de gemeente niet lukken. Het vergt keuzes waar de gemeente wel van is en waarvan niet.

- De gemeentelijke organisatie moet kleiner. Leiden geeft een zesde deel van zijn begroting uit aan de eigen organisatie. Wij willen dat dit minder wordt. Geen geschuif met potjes om tegenvallers weg te werken.
- Wij staan voor een kleine, efficiënte en wendbare gemeente die zich richt op haar kerntaken. Daar is in Leiden nog veel te winnen. Wij willen daarom een doorlichting van het ambtelijk apparaat op efficiëntie en een heldere keuze waar we als gemeente van willen zijn.
- Als we kiezen om bepaalde taken niet meer uit te voeren, dan moet dat leiden tot een kleinere gemeentelijke organisatie en tot lagere belasting voor de Leidenaar. Wij gaan ervoor zorgen dat iedereen in de stad ieder jaar precies kan zien hoeveel de gemeente ons allemaal kost en hoe dat bedrag omlaag kan.
- De gemeente is bijvoorbeeld verantwoordelijk voor afvalinzameling en -verwerking. Als blijkt dat bedrijven dit kunnen uitvoeren tegen lagere kosten, vinden wij dat een goede zaak.

Minder taken voor de gemeente

Uit allerlei onderzoeken blijkt dat de gemeente Leiden meer ambtenaren heeft dan vergelijkbare gemeenten. Wij denken dat het efficiënter kan door af te wegen welke bovenwettelijke taken we nu echt willen blijven doen. Hieronder een lijst van zaken die de gemeente nu nog organiseert of initieert:

- Gemeentebedrijven zoals het Kringloopwarenhuis, de vuilophaal, restaurant De stal en een gemeentelijke fietsenstalling
- Trouwbeurs in het stadhuis voor aanstaande bruidsparen
- De bed-bad-brood-opvang voor uitgeprocedeerde illegalen
- Een bovenwettelijk minimabeleid
- Catering in het stadhuis

Lage belastingen

- Wij willen dat de onroerende-zaakbelasting (OZB) gestaag blijft dalen tot het niveau van vergelijkbare gemeenten. Ook als de waarde van huizen stijgt, blijven de woonlasten zo laag mogelijk.
- Er komt geen verhoging van de afvalstoffenheffing, de parkeertarieven en parkeervergunningen, ook niet trendmatig.
- Het gebruik van de ondergrondse afvalcontainers blijft gratis. Wij zijn tegen het afrekenen per vuilniszak omdat dit tot zwerfvuil leidt.
- Wij willen dat inwoners en bezoekers van onze stad op zaterdagen het eerste uur gratis kunnen parkeren in de parkeergarages. Dat zorgt voor lagere parkeerlasten én meer bezoekers. Dat is goed voor de stad en haar ondernemers.

- Leiden geeft jaarlijks ruim 45 miljoen euro uit aan subsidies. Dat is meer dan de helft van alle belastinginkomsten van de gemeente. Wij vinden dat te veel. De VVD heeft de afgelopen jaren al met succes subsidies verminderd. Wij willen dat de gemeente alleen subsidies geeft wanneer doelen helder en resultaten meetbaar zijn, als de organisaties die subsidies ontvangen bestuurders hebben met een normaal salaris en te allen tijde volledige inzage geven in de boekhouding. Bij fraude en misbruik worden bestuurders van de betrokken organisaties persoonlijk aansprakelijk gesteld.
- Een goede financiële huishouding is van groot belang. We vinden dat de gemeente een strikte scheiding tussen inkomsten en uitgaven hoort te hebben. Structurele uitgaven dekken we met structurele middelen. Inkomstenmeevallers mag de gemeente niet gebruiken voor structurele extra uitgaven. Tegenvallers worden binnen de portefeuille opgelost en geld dat over is, stroomt terug in de algemene middelen.

Geen gemeentelijke overbelasting

In 2014 heeft de VVD met de coalitiepartners afgesproken dat de OZB tot en met 2018 met zes procent daalt. Dit was een trendbreuk met het verleden. En als een van de weinige Nederlandse gemeenten zijn in Leiden de OZB-tarieven vier jaar op rij omlaag gegaan. Daar zijn we trots op.

